

Sociaal-artistieke projecten: de schaamte voorbij

Sinds korte tijd beginnen verschillende organisaties uit de kunsten-sector aandacht te besteden aan 'sociaal-artistiek' werk. Ze koppelen professionele theatermakers aan specifieke groepen, worden zich sterker bewust van hun plaats in hun onmiddellijke sociale omgeving. Dit alles ontwikkelt zich naast of samen met bestaande initiatieven uit de sociaal-culturele sector, maar dus specifiek vanuit het vertrekpunt van artistieke organisaties.

Een flink deel van het programma van Brussel 2000 rustte op 'sociaal-artistieke' doelstellingen, maar het onbegrip dat de organisatie ten deel viel, is symptomatisch voor de onwennigheid waarmee deze initiatieven benaderd worden. Is het nog wel kunst, of slechts een beetje? Ruikt het niet naar ranzig politiek theater? Zou het wel om oprechte actie gaan? Vanuit de overheid komt er wat meer actie: minister Anciaux schoffeerde de sector wegens te weinig belangstelling voor onontgonnen publieksgroepen en riep een pot 'sociaal-artistieke projecten' in het leven, die de lokale ad hoc subsidietjes van het Sociaal Impulsfonds konden aanvullen.

We lieten een aantal actoren uit dat artistieke domein aan het woord over hun drijfveren, wensen en frustraties rond sociaal-artistiek werk. Deelnemers waren Eric Corijn (socioloog aan de VUB en coördinator van het multidisciplinaire project Crossing Brussels), Marc Goossens (artistiek coördinator van het Cultureel Centrum Berchem), Guido Minne (programmadiirecteur van Brussel 2000), Marc Verstappen (artistiek leider van het kinderen- en jongerenkunstencentrum Villanella), Jos Verbist (artistiek leider van Theater Antigone) en Pol Vervaecke (programmator bij het Gemeenschapscentrum De Markten). Allen hebben een aantal jaren ervaring op het terrein van sociaal-artistieke projecten. Toch bleek tijdens dit gesprek dat er nog steeds meer vragen dan antwoorden zijn. Dat probleem is inherent aan de gecompliceerde context van deze materie: enerzijds sociaal, anderzijds artistiek. Dit gesprek wil in de eerste plaats de projecten situeren binnen het globale artistieke veld, om zo een aanzet te vormen voor verder redactioneel onderzoek.

***Etcetera:** Iedereen rond deze tafel is op een andere manier, vaak zelfs vanuit een ander soort instelling bezig met wat men sociaal-artistieke projecten kan noemen. Hoe zijn jullie projecten ontstaan?*

Marc Verstappen: Eigenlijk is Villanella een atypisch kunstencentrum. In 1993, toen Villanella in de steigers stond, hadden de meeste bestaande kunstencentra slechts één punt op de agenda: ze zagen zichzelf als een plek waar de kunst zich moet ontwikkelen. Dat heb ik altijd een enge en kortzichtige visie gevonden. Wij zijn een kunstencentrum voor kinderen en jongeren: bij ons zit het doelpubliek al mee in het basisconcept. Villanella wil een draaischijf zijn tussen kunstenaar en publiek, een kunstencentrum dat niet alleen met die kunsten bezig is.

Binnen Villanella zijn we met sociaal-artistiek werk gestart vanuit een anekdote. Een ontwerpster, Marie Van de Woude – die overigens voor de première gestorven is – vroeg ons om samen een voorstelling te maken op locatie in Borgerhout. Dat was *De Meisjeskamer*. De voorstelling speelde zich af in het laatste (leegstaande) negentiende-eeuwse burgerhuis op de Turnhoutsebaan in Antwerpen. Het was een soort installatie doorheen het huis, gemaakt met een mix van professionals en amateurs, muzikanten, spelers en jongeren die een interventie deden.

Tijdens dat proces kwamen we in contact met Barbara Van Hoestenbergh, een sociologe die werkte rond 'democratie in de openbare ruimte', een breed maar voor ons bruikbaar concept. Wie zijn de gebruikers van de openbare ruimte? Je kijkt rond in parken, trottoirs, pleinen en komt uit bij jongeren en bejaarden. Dat is een politiek beladen thema: de jongeren lopen in de weg, de bejaarden zijn bang. Vanuit die gedachte hebben we een project opgezet over de ideale wereld: *Goesting*. Barbara werkte anderhalf jaar aan een vertelproject met minachtienjarigen en zestigplussers, op een spectaculaire locatie: de Roma, een oude cinema met 1100 plaatsen; wij waren de eersten die ze na 17 jaar terug gebruikten. We hebben hierop doorgewerkt, met als resultaat een tweede *Goesting* afgelopen jaar, die plaatsvond in twee semi-openbare ruimtes: het gemeentehuis van Borgerhout en het station aan Den Dam, een verpauperde en vrij ontoegankelijke buurt.

Kattenkwaad

Marc Goossens: Oorspronkelijk verliep het contact met onze talrijke Marokkaanse en Turkse burens vooral via wrevel, via het 'kattenkwaad' van jongeren. Daar zaten we nogal verveeld mee. Tot we onder-

Goesting (Villanella) FOTO: ALDEGONDE VAN ALSENOYE

